

במקום השנור: הצעה לתרומה מועילה באמת

ארגז מזון לנזקקים בחג זה יפה, אבל רחוק מלפתור את מצוקת העוני, ואולי אף מעמיקה. מה אפשר לעשות כדי שהתרומה שלכם באמת תשנה

אורלי וילנאי 12.04.2016 19:15

מצות, קושיות, אגוזים ו"שנור מאורגן היטב". כן, המציאות שבה אנחנו מתבקשים לתרום עוד ועוד, המקדימה כל פסח, כבר נהפכה לחלק בלתי נפרד מסממני החג. וכמסורת שנתיית, גם במדור זה אנחנו מבקשים לאתגר את האקסיומה הקובעת שחייבים לתרום לנזקקים בחג, וכי האחריות למזונם מושגת עלינו. איך יכול להיות שאנחנו תורמים יותר ויותר בכל שנה, ובכל זאת העוני רק מעמיק? מה נשתנה הפסח הזה מכל ימות השנה שבהם צריכים אנשים עניים לאכול ולשתות, ובעיקר — עד כמה אפקטיבית חלוקת מזון לחילוץ מהעוני?

כדי לחלץ מעוני יש ללוות את הנזקק יד ביד במסלול למיצי זכויותיו ויכולותיו. יש לייצר לו הזדמנויות למציאת עבודה, לקבלת שכר הוגן, להשכלה. ארגז מזון לא עושה את כל אלה. השחיקה האומללה שעבר מקצוע העבודה הסוציאלית בישראל, כאשר העובדים הסוציאליים מרוויחים לעתים פחות ממטופליהם ונושאים על גבם מאות תיקים, פתחה פתח לתרבות השנור. כ-5,000 עמותות סיוע לנזקקים, רק אלה שמביאות מזון ובגדים, פועלות בישראל. רובן פועלות מתוך כוונה טובה, אבל יש בהן גם כאלה המשמשות כ"מכבסות כספים".

רעב פיזי אמיתי בישראל הוא תופעת שוליים קיצונית. רוב חובם של הנזקקים הם אנשים עובדים שיכולים לספק מזון למשפחתם, אבל לא מעבר לזה, וכאן צריך להיות הפתרון. אם במקום להניח עוד חבילת מזון בארגזים שמחכים לכם מחוץ לסופר, כי "לא נעים להיראות קמץ", או לסמס עוד 10 שקלים כתרומה, כל תורם ייקח תחת חסותו אדם שזקוק לעזרה וילווה אותו בשיחות מוטיבציה, בסיוע פרטני מכון, נראה את השינוי בפועל.

משאל שערכנו הניב את התשובות הבאות לשאלה "למי היית רוצה לתרום כסף", 66.3% ענו: ישירות לאנשים שאני יודע שזקוקים לכך, ואילו 33.7% ענו: לגוף או עמותה שאני יודע שעושים דברים טובים. אבל איך אפשר לדעת מי עושים דברים טובים ועל מי אפשר לסמוך? קחו לדוגמה את סיפורה של טניה, בחורה צעירה, שמטפלת באמה ובסבתה החולות ומשום כך נתונה להוצאות גדולות המחייבות אותה לחיות בצמצום רב.

טניה גילתה שחשבון הבנק שלה נמצא במינוס תמידי, ולא הצליחה להבין למה, שכן היא מחשבת שקל לשקל. בדיקה של פירוט הוצאות האשראי חשפה בפניה תמונה מפתיעה: כרטיס האשראי שלה מחויב כבר כמה חודשים במאות שקלים בעבור עמותות שמעולם לא ביקשה לתרום להן: עמותת "לתת חיים ושמחה ע"ר" — חיוב בגובה של 200 שקלים, ל-6 חודשים; עמותת "מוסדות תורה וחסד" — חיוב בגובה של 360 שקלים ל-7 חודשים; עמותת במסילה נעלה — חיוב בגובה של 360 שקלים ל-7 חודשים; זק"א ישראל — חיוב של 360 קלים לשלושה חודשים.

בדיקה שערכה חני ליבנה, מנהלת "קו הידידות", גילתה שלפני כשנה העבירה טניה תרומה חד-פעמית לארגון בשם "קבר רחל". מתברר שפרטי כרטיס האשראי של טניה עשו דרכם גם לעמותות המוזכרות

מעלה, והם פשוט חייבו אותה בסוג של הוראת קבע בלא אישור. כשפנינו אל העמותות הוסבר לנו, שטניה קיבלה ברכה בעבור בני משפחתה, ולכן יש מבחינתם תמורה לכסף. בשורה התחתונה — חברת האשראי עצרה את החיובים, אבל לא יכולה להחזיר את הכסף שכבר נגבה. באשר לעמותות, הן הבטיחו לנו ששייבו לטניה את כספה. ימים יגידו.

זה לא שכלם רמאים, נהפוך הוא, יש אנשים טובים שעושים עבודה טובה בכל לבם, ויש גם ערך עצום בנתינה. אבל זו יכולה להיות מספקת רק כאשר הבחירה בידינו, וכאשר אנחנו יודעים שהכסף יכול להביא לשינוי או השפעה מהותית על חייו של מישהו.

אז הנה ההמלצה שלנו לתרומה שבאמת משנה משהו: כבר 25 שנה ש"האגודה הישראלית להלוואות ללא ריבית" מהווה אלטרנטיבה חברתית שפוייה והוגנת לכל מי שהבנקים זורקים אותם מכל המדרגות, והשוק האפור ההרסני הוא האופציה היחידה בעבורם. האגודה הירושלמית מלווה עד 30,000 שקלים ללא ריבית, על פי קריטריונים כמו למשל עולה חדש, עסקים קטנים, ומצוקה נקודתית שנופלת על יחיד ומשפחה.

לדברי ג'ו חזן, מנכ"ל האגודה, בשנה האחרונה סייעו בהלוואות לכ-309 עסקים קטנים וזעירים שנפגעו מהמצב הביטחוני, וכן מבניית הרכבת הקלה במרכז. גם אנחנו מפנים אנשים רבים אל האגודה, ואף מפעילים בתוכה קרן קטנה לעזרה מיידית. כל מי שתורם לטובת "הלוואות ללא ריבית" יודע שתרומתו תשרת יותר מאדם אחד (שכן ההלוואה מוחזרת ועוברת לאחר), וכן תרומתו מוכרת לצרכי מס.

orlyv10@gmail.com